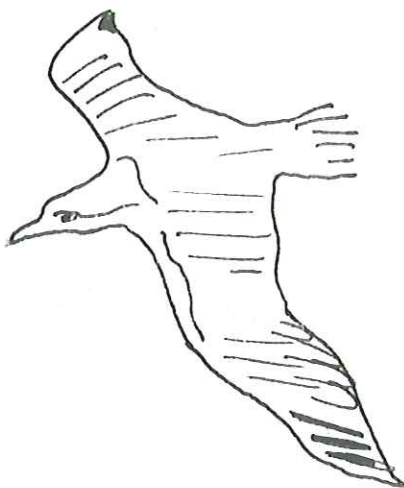
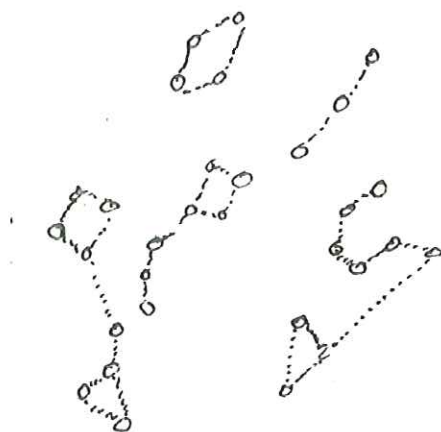

丁卯月

Nº II

88

PIONERS / CARAVELLES

Jo Sõe
ESCOLTA

Esperit de sacrifici

La manera més clara de veure l'esperit de sacrifici és amb l'exemple de l'acció del Capità Lawrence Oates, en la darrera expedició de Scott, al Pol Sud.

En el viatge de retorn, l'expedició hagué de suportar sofriments enormes a causa del fred i d'un temps terrible. Els homes s'anaven afeblint cada vegada més. Un d'ells, l'oficial Evans, morí.

Aleshores, a Oates se li gelaren els peus i les mans, i comprengué que es convertia en una càrrega per als seus companys.

Això és el que el capità Scott escriví d'ell: " Durant setmanes senceres hagué de suportar sofriments intensíssims sense plànyer-se, i fins al final es veie en cor de discutir tots els problemes. No abandonà-ni volgué abandonar totes les seves esperances fins al final. Tenia un caràcter de ferro. La seva fi s'esdevingué de la manera següent. Va dormir durant tota la nit esperant que ja no es despertaria; però el matí es despertà. Era ahir. Bufava un torb. Va dir: «Me'n vaig a fora, i potser serà per estona». Es va endinsar en el torb, i ja no l'hem vist mai més... Tots sabem que Oates caminava cap a la mort, però per bé que intentarem de dissuadir-l'en, tots vam veure que aquest fou l'acte d'un home brau i d'un anglès autèntic "

Els picots

Els picots són un grup d'ocells molt interessants, tant pel que fa a l'anatomia, com pels seus costums curiosos i discrets.

El bec característic, recte i fort, els permet foradar els troncs a la cerca de les larves d'insectes que estan amagades dins la fusta. Amb una llengua llarguíssima, extreuen les preses dels forats i les esquerdes de la fusta vella. És amb el bec també, que excaven els nius, i que fan un característic tamborineig en picar els troncs amb cadències de fins a 14 cops en menys d'un segon.

Els dos picots més coneguts són el **picot verd**, el més mediterrani de tots,

El picot verd (en aquest cas un jove) presenta un plomatge totalment diferent de la resta de picots.

El picot negre manté sempre una baixa densitat, per causa de l'enorme extensió dels seus territoris.

i el **picot garser gros** comú a l'alta muntanya. Més rars, de distribució molt irregular, són el **colltort**, el **picot garser petit** i el **picot garser mitjà**.

Per últim, el **picot negre**, amb el un conspicu capell vermell, és un dels ocells més espectaculars, però a la vegada més escàs i difícil de veure, dels boscos subalpins del Pirineu. Normalment el localitzarem pels crits estridents, que ressonen pels vells boscos d'avet, faig, pi negre i pi roig i en algunes pinedes muntanyenques de pinassa.

Nacionalisme 2

APROXIMACIÓ AL FET NACIÓ

En el primer tema afirmàvem que l'home té dret a un cognom de persona i a un cognom de grup. I que aquest cognom de grup en el moment actual de la història, l'hi donava la nació.

Aproximem-nos, doncs, al fet "nació". Després parlarem del fet "estat", que és un concepte diferent. Això ens permetrà finalment parlar del nacionalisme.

NO TOTES LES NACIONS TENEN LES MATEIXES ESTRUCTURES

Una lleugera ullada ens permet de constatar la varietat de nacions existents. De fet cada nació té els propis matisos. Per això és tan difícil donar una definició general de nació. Oferim algunes aproximacions per donar llum a la qüestió.

Una nació, o més ben dit potser (a fi de llevar-ne les connotacions misticistes) una "societat nacional" és un tipus de societat corresponent a una etapa de desenvolupament de la societat en general. En relació a aquesta etapa, és l'única forma d'acomplir-se la societat en general. La societat s'acompleix només en tant que societat nacional: la classe existeix només com a classe *dins* una societat nacional. Prescindir de la nació en el plantejaments de classe esdevé simplement fer abstracció de la realitat: plantejaments així, però, només es presenten en situacions dilemàtiques com la catalana, en les quals hom no intenta pas de prescindir de la nació sinó únicament d'una nació determinada.

"Una nació o societat nacional és una forma de societat que adquireix un grau característic de coherència i d'especificitat culturals (en el sentit més ampli de cultura) com a resultat (en cada moment determinat considerat) d'un procés històric en el qual les dades genèriques permanents del fet social (geografia, hàbitat, formes psicoculturals, destacadament la parla, formes supraestructurals, especialment l'organització política, etc., etc.) es concreten dialècticament (les unes en funció de les altres respecte a les diverses possibilitats de cadascuna aïlladament) en relació amb una dinàmica específica de les relacions de producció-consum i de la classe social que les dirigeix".

FERRER, Josep. *Per l'alliberament nacional i de classe*. Editorial Avançada. Barcelona. Ciutat de M. València. 1978. Pg. 103-104.

L'essència de la nacionalitat no és una qualitat física, ni somàtica, ni espiritual, ni mixta, ancorada, com la natura en zones més profundes que la consciència i la voluntat. La nacionalitat és una elaboració secular que la història, capriciosa a la vista de l'home, pot desfer de la mateixa manera que l'ha feta. En el seu element específic és, no sols espiritual, ans psicològica, fenomènica. Els habitants d'un país més o menys extens, però que sol respondre a una expressió geogràfica —i mal va quan no hi respon— pel fet d'haver conviscut satisfactòriament durant segles sota unes mateixes institucions polítiques, o d'haver begut en les mateixes fonts de

cultura, s'han format la consciència d'una unitat suprafamiliar i la consegüent voluntat de viure sempre junts: vet ací la nacionalitat. Mentre aquesta consciència i aquesta voluntat duren, dura la nacionalitat. El dia que l'evolució històrica ha interromput aquesta consciència i extingit aquesta voluntat, la nacionalitat desapareix, encara que la geografia, o la llengua parlada, o la manera de preparar o celebrar les noces, o les cançons de verema semblin protestar contra aquesta desaparició, la base de la nacionalitat, el seu element material, podrà ésser cultural o lingüístic (de llengua culta, no de *patois*) o, si voleu, reforçat per elements ràcics, però l'essència, l'element formal, és psicològic, fenomènica: consciència i voluntat. Els elements bàsics podran, tot al més, servir de fonament perquè les circumstàncies, sobretot polítiques, ajudant-hi, es refaci una nacionalitat dividida o esvaïda, però mentre no facin reflorir l'element essencial, la consciència-voluntat, la nacionalitat no serà refeta. Sigui, però, ben entès que ací no juga el principi democràtic, per tal com, per fer reviure la nacionalitat esmortida, bastarà la represa de la consciència-voluntat en la selecció intel·lectualment i moralment culta, sempre que la massa del poble conservi, ni que sigui inconscientment, el que hem anomenat elements bàsics.

En pocs mots: la nacionalitat no és un ésser solament de la natura, com una muntanya, ni un ésser solament de cultura, com una idea o una volició, sinó un ésser mixt de natura com a element material (territori, llengua, dret civil, costums, etc.) i de cultura com a element formal (consciència-voluntat). Absolutament parlant, la nacionalitat (potser aquí escauria més de dir la *nació*), quan està organitzada en Estat sobirà, pot passar-se d'alguns elements materials (cas de Suïssa), però són casos excepcionals. Del formal, no pot passar-se'n mai, però ací cal advertir que si l'element material és poderós, un tal poble es trobarà en una situació violenta que derivarà en un de dos resultats: o l'element material anirà esvaint-se fins a tornar impossible tota reviviscència, o la violència esdevinguda conscient, determinarà la reaparició de l'element formal, i el consegüent renaixement de la nacionalitat.

Tot això vol dir que la nacionalitat és una entitat fluent, de vegades evanescent, i gairebé sempre una conquesta. És com la llibertat: no un fet bàsic, que només calgui proclamar, sinó una perfecció difícil que cal conquerir."

CARDÓ, Carles. *Les dues tradicions. Història espiritual de les Espanyes*. Ed. Claret. Barcelona 1977. Pg. 271-273

"La nació és el conjunt d'homes units per una comunitat de destí, en una comunitat de caràcter".

BAUER, Otto. *La cuestión de las nacionalidades y la social-democracia*. Siglo Veintiuno Editores. Biblioteca del Pensamiento socialista. Mèxic 1979. Pg. 142.

"Per arribar a definir una nació han d'existir:

a) Certs factors originals i diferencials que la

Nacionalisme 2

defineixen en relació amb d'altres entitats de població i territori, com poden ser l'ètnia, la cultura, la llengua, el territori, les relacions socio-econòmiques, etc. (un o més de qualsevol d'aquests elements o d'altres).

b) Una consciència col·lectiva de pertànyer a una comunitat nacional diferenciada i una voluntat d'autogovernar-se.

c) Un projecte nacional incompatible amb la subordinació a un altre poder que l'estrictament propi".

TUBELLA, I. VINYAMATA, E. *Diccionari del Nacionalisme*. Editorial La Magrana. Col·lecció Alliberament - 4. Barcelona 1978. Pg. 99.

"La nació és un grup gran, verticalment integrat i territorialment mòbil, que ostenta drets de ciutadania comuns i un sentiment col·lectiu, juntament amb una (o més) característica/ques comú/nes que diferencien els seus membres dels de grups semblants amb els quals mantenen relacions d'aliança o de conflicte".

SMITH, Antony. *Las Teorias del nacionalismo*. Ediciones Península. Col. Homo Sociológico. Barcelona 1976. Pg. 246.

"Comunitat d'individus als quals uns vincles determinats, però diversificables, bàsicament culturals i d'estructura econòmica amb una història comuna, donen una fesomia pròpia, diferenciada i diferenciadora i una voluntat d'organització i projecció autònoma, que al límit els porta a voler-se dotar d'institucions polítiques pròpies fins a constituir-se en estat. La nació com a fenomen conscient i actiu en la vida col·lectiva i d'afirmació i d'enfrontament amb altres grups, sorgí vigorosament i amb trets característics a partir de la Revolució Francesa i és des d'aleshores, amb vicissituds multiformes, una realitat activa en la història contemporània.

El principal problema a l'hora de concretar aquells vincles o trets culturals i econòmics que perfilen el concepte de nació és quan apareixen els intents de fer-ne un catàleg exhaustiu i suficient. Els primers intents assenyalen com a elements d'una nació el territori, la llengua, la raça, els costums, la religió, etc. Bé que és cert que la realitat de la nació presenta en casos concrets l'existència i fins i tot la preeminència de tots o només d'uns quants d'aquests elements, també ho és el fet que en no tots els casos detectables apareixen tots combinats, ni tampoc en tots els supòsits és sempre el mateix element el que resulta determinant o més aparentment visible. La recerca del concepte de nació introdueix, a més, un element voluntarista, en el sentit que remarca la necessitat que aquell sentit de comunitat diferenciada que és la nació sigui conscientment percebut per individus que la integren, o per una majoria d'ells. Queda així posat en relleu l'element dinàmic que pot explicar sense caure en teories organicistes, el sorgiment, la letargia, la desaparició i resurrecció de nacions durant la història. Encara, però, cal que aquest element voluntarista sigui clarament percebut i volgut com a requisit de la plena reeixida individual dels membres de la nació i porti a exigir-

ne la institucionalització més o menys plena, fins a erigir-se, en definitiva, en estat."

VERDE ALDEA, Josep. *GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA*. Nació. Volum 10. Pg. 415-416.

FACTORS DETERMINANTS DE LA NACIÓ.
Perquè hi hagi nació cal:

a) Un condicionament històric concret.

b) Un assentament territorial estable. (Els jueus han maldat sempre fins a aconseguir-lo. Els pobles nòmades tendeixen a desaparèixer).

c) Una presa de consciència de grup basada en un fet diferencial (entre els quals pot destacar la llengua, però no exclusivament).

d) Una voluntat d'autogovern.

La magnitud o limitació del grup no és un factor determinant.

Parlant en termes molt generals i prescindint d'una gran quantitat de classificacions possibles, ens interessa sobretot de cara al cas català, observar unes diferències basades en les realitats ètniques i unes altres basades en l'assoliment de l'autogovern.

DIFERÈNCIES PER LA COMPOSICIÓ ÈTNICA

Referint-nos a les diferències ètniques trobem un *primer grup* de nacions que depenen:

D'un fet lingüístic.

D'un fet cultural o de civilització. Unes formes de creació de béns i riquesa, unes determinades relacions socials i econòmiques, un dret que n'és l'expressió i la conseqüència, unes creences religioses, unes tradicions, uns costums, un folklore, una manera de ser i de fer, una determinada concepció de l'home i del món... És una realitat objectiva, compacta però canviant, que evoluciona amb el temps i es desmarca alhora dels fets culturals veïns. El grup té doncs la mateixa base ètnica.

D'un fet de consciència instal·lat de primer en uns sectors del grup que constaten la realitat diferencial, revelen la pròpia realitat de nació, lluiten per la seva perpetuació i condicionen el seu futur històric. Aquesta consciència es va estenent a tot el grup i genera la *voluntat d'autogovern* o simplement s'autogovernen.

Podem citar com a exemples: Portugal, Irlanda, Noruega...

Troben un *segon grup* de nacions que depenen:

D'una situació històrico-política concreta, que generalment és una dependència colonial que es trenca.

D'una superposició d'ètnies que conviuen en un mateix espai. Al damunt d'una població mínimament compacta s'inclouen persones dels més diversos orígens, amb llengües, costums, mentalitats, creences, races diferents. La vida en comú en un marc territorial concret, amb una llengua històricament predominant, amb una estructura de poder polític per a tots, va afaiçonant una comunitat d'interessos.

De l'existència d'una minoria que té una voluntat de cohesió per a tot el grup, que el pensa

Nacionalisme 2

com a nació i procurant-se un autogovern, vol realitzar aquest disseny, el desenvolupa i el fa quadrar progressivament.

Aquest tipus de nació és més obert. Hi coexisteixen durant molt temps llengües, religions, races, formes de vida diverses, sempre barrejades, com hem dit, en una mateixa ciutat, en un mateix poble i no pas delimitades en espais concrets diferents.

A mesura que s'entrelliguen els grups diferents, i que els interessos econòmics es van fent comuns, es va fent compacta la consciència de pertànyer al grup.

La història d'aquestes nacions és més recent, Estats Units, Argentina, Brasil...

Com veiem, les nacions tenen un cos i una consciència. L'estructura del cos pot diferir. Sempre, però, hi ha d'haver una consciència de grup i una voluntat d'autogovern.

La nació catalana és una acumulació de l'esdevenir històric d'aquests dos tipus de nació esbossats: fins al segle XIX el seu cos coincideix més amb la primera descripció. Al segle XX, el fenomen migratori superposa els dos tipus de nació, i ens trobem avui que la nació catalana pot respondre també i alhora a la segona descripció.

DIFERÈNCIES DEL GRAU D'ASSOLIMENT DE L'AUTOGOVERN.

Paral·lelament a la presa de consciència de grup diferenciada va afirmant-se la voluntat que no sigui cap altre grup el qui prengui les decisions sobre el futur del propi grup. Vol decidir per ell mateix. Vol mantenir la seva independència en el cas que li sigui amenaçada. Vol deixar de dependre d'una altra nació en el cas que hi estigui sotmès. Vol, en definitiva, autogovernar-se.

Això ens porta a considerar una altra gran divisió entre les diverses nacions:

Les que disposen de l'autogovern, o sigui, les que disposen d'un estat propi. Si dintre d'aquest estat només hi ha aquella nació, no hi ha conflicte. La nació s'organitza en Estat i l'Estat organitzat, és el que ha volgut la nació.

Exemples de nacions úniques que tenen el seu estat són: Àustria, Hongria, Albània, Portugal...

Però hi ha casos en què una nació, a l'hora d'organitzar-se en un estat, no ho fa sola. Ho fa juntament amb alguna nació veïna que no té tanta força i que juntament amb l'altra depenia d'uns mateixos monarques. Aleshores, aquesta nació més gran s'apodera de l'estat, com si aquell estat només hagués de servir per a ella sola. I vol que tot l'espai que cau dins el seu govern es faci homogeni, tingui el mateix tracte, tingui les mateixes lleis. Prescindint de si la nació petita ho vol. Cau en l'error de voler que tot el que hi ha dins l'estat que ella ha creat sigui una única nació. En aquest cas una sola nació aconsegueix l'autogovern: la dominant.

Exemples de nacions dominants que tenen el seu estat i volen que aquest estat es converteixi en nació són: França, Anglaterra, Itàlia, Espanya-Castella...

(són les preteses Estat-nació).

Les que malden per assolir una forma o altra d'estat propi per poder exercir la seva voluntat d'autogovern: País Basc, Catalunya, Quebec, Flandes, Escòcia, País de Gal·les, Bretanya, Estònia, Lituània, Letònia, Ucraïna, per posar només exemples ben coneguts. Mentre aquestes nacions no tinguin tot el grau d'autogovern que considerin necessari, estan en condicions d'inferioritat i han de reclamar-lo.

NACIÓ I CLASSES SOCIALS

Aquesta consideració és bàsica: El fet nacional no va lligat a una classe concreta. Per més que hi pogués haver un domini d'unes classes damunt d'unes altres, per més que hi hagués unes classes més sensibles a les reivindicacions nacionals que unes altres, per més que fossin unes minories les que poguessin fer quadrar una consciència i operar al damunt de totes les classes alhora. Totes les classes són impregnades del fet nació. Totes hi responen. Tan anglès se sent un laborista "anglès" com un conservador "anglès", un treballador "anglès" com un aristòcrata "anglès". Precisament per això, quan en una realitat concreta reaccionen d'una manera igualment nacional o nacionalista els més diversos sectors oposats de la població, persones que pertanyen a grups socials diferents, és quan es pot afirmar que hi ha nació.

Classes i estrats socials diversos poden formular o adherir-se al missatge nacionalista, en èpoques o per raons diferents. Sociològicament parlant, el protagonista del nacionalisme no és en si mateix ni una classe, ni un estrat, sinó un grup social d'individus que provenen de totes les posicions i situacions.

Per això els partits nacionalistes estan nodrits de persones de diverses classes socials.

Si en un moment donat és o ha estat la burgesia la que impulsa la reivindicació nacional, això no és obstacle perquè el relleu en aquest impuls pugui fer-se per les altres classes, si aquestes classes accedeixen al protagonisme preponderant en el conjunt de la vida d'un poble.

El caràcter nacional marca també el signe de les reivindicacions socials. Les lluites obreristes del primer terç de segle evidencien unes tendències de color anarquista a Barcelona o de color socialista-comunista a Madrid.

Encara que la consideració sigui marginal hem de dir que el problema social va incardinat al problema nacional i a l'inrevés. Fer-ne prioritat, un per sobre de l'altre, és un error que cal evitar. No s'entendria un nacionalisme que volgués procurar el bé dels ciutadans de la nació i no es preocupés del seu aspecte social i econòmic. Tampoc no s'entendria reivindicar la justícia sense veure que, a més de la problemàtica estrictament econòmico-social, l'home necessita uns béns culturals, i entre aquests béns fonamentals hi ha el de pertànyer a una nació i participar en la seva vida.

ÈTNIA I NACIÓ

L'ètnia és una realitat objectiva independent de

Nacionalisme 2

la consciència dels seus membres: és una naixença més que no pas un fet de voluntat. *No és una raça*. És un parentiu psicològic i cultural com a resultat de la pràctica continuada d'una mateixa llengua i de la coexistència dins un mateix grup. Encara que es deixi de parlar una llengua, els reflexos mentals, els condicionaments culturals segueixen vius. L'ètnia sobrepassa l'individu i es perpetua en els fills. La substitució dels caràcters ètnics es fa lentament. Més lentament, que una substitució lingüística. Una mateixa ètnia pot viure en més d'una nació a la vegada, com per exemple Àustria, Alemanya i una part de Suïssa. Tot emigrant transporta la pròpia ètnia al seu país de destinació.

Un italià transporta la seva manera de ser italiana al damunt quan va a viure a l'Argentina i encara que molt aviat aprengui la llengua castellana, tardarà més a perdre la seva manera de ser italiana. El dia que consideri que a Argentina s'hi troba bé i vulgui quedar-s'hi, per més que la seva ètnia continuï essent italiana, la seva nació començarà a ser Argentina.

NACIONALITAT I NACIÓ

La nacionalitat és el caràcter nacional, la condició ètnica, política i institucional que constitueix una nació. Com diu Prat de la Riba, "La humanitat és el conjunt d'elements que fan l'home. La nacionalitat el conjunt d'elements que fan la nació. Això és el sentit natural de les paraules. Ara, si nacionalitat es pren en el sentit de societat concreta, llavors és sinònima de nació i cap diferència no pot trobar-se entre l'una i l'altra."

En el terreny pràctic i corrent es fa servir "nació" quan el grup nacional té estat propi o alguna fórmula o altra d'estat propi.

Quan diem que *som una nació* expressem el nostre dret a determinar lliurement el nostre futur. Com volem el futur és una altra cosa. Podem determinar el futur compartint una forma d'estat federal, o amb una autonomia, o esdevenint independents. A la base hi ha el dret a l'autogovern.

A la constitució espanyola es parla de nacionalitats, però no es permet l'autodeterminació, i l'autogovern és de fet limitat. Hi ha un sentit de nacionalitat que vol expressar la condició, la manera de ser dels ciutadans, la seva realitat ètnica i lingüística, però com si no hi hagués consciència de nació, ni desig d'autogovern. Vol dir més ètnia que nacionalitat. Hi ha un equivoc.

A l'Estatut es parla ja de l'autogovern (Preàmbul i article 1). El dret hi és expressat. L'articulat, però, contradiu aquest dret i a la pràctica queda molt afeblit. Reivindicant la *nació catalana* expressem explícitament el dret a una forma suficient d'Estat. Cal reivindicar-la sobre tot amb els fets, exercint la condició de nació encara que no ens sigui reconeguda.

LA NACIONALITAT PER EXPRESSAR LA PERTINÈNCIA CIVIL A UN ESTAT CONCRET I A LA SEVA ADMINISTRACIÓ.

En els nostres passaports o quan hem d'omplir

determinats documents cal especificar la nostra "nacionalitat".

És l'expressió del dret de pertànyer a un poder estatal i a la seva jurisdicció. Hi ha doble nacionalitat quan un està subjecte en drets i deures a dos estats distints.

La confusió, gairebé sempre volguda, neix dels estats que volen identificar-se amb la nació o nacions que inclouen. Aquesta confusió entre nacional i estatal és corrent en el llenguatge com a conseqüència de la preponderància a Europa de l'Estat-Nació.

Veiem, doncs, que es fa servir la paraula nacionalitat per expressar la pertinença civil a un Estat concret. A vegades aquest Estat inclou diverses nacionalitats i aleshores ve el conflicte. Per a nosaltres, és més precís parlar d'ésser de ciutadania espanyola i de nacionalitat catalana. Però encara no podem fer-ho!.

Resumint:

1r. Són *nacions* aquells grups humans assentats en un territori concret, que apuntalats en un fet diferencial durador, constatable per ells mateixos i pels altres grups, consideren que el seu grup és una nació com les altres, i s'autogovernen o volen autogovernar-se.

2n. *Estat i nació* són dues realitats distintes. La *nació* és un fet natural que pot néixer com a conseqüència d'una determinada insistència històrica i pot també morir. No pot canviar de sobte. Canvia per evolució. L'*Estat* és una realitat jurídica, una realitat política, una organització. Està sotmès a canvis d'abast territorial, d'estructura, de sistema, d'orientació, d'organització interior. Pot fer-se i desfer-se amb celeritat.

L'espai d'un estat pot coincidir o no amb el de la nació. L'espai de la nació pot estar trossejat per diferents estats.

3r. La *nació* és una realitat interclassista. Tots els membres d'una nació es queden marcats i hi participen.

4t. Des de qualsevol angle, des de qualsevol definició, Catalunya, s'identifica com a nació. El seu cos de nació és el mateix que el del País Valencià i de les Illes Balears. Però el ritme de conscienciació i de voluntat d'autogovern són diferents.

5è. *Espanya és una suma de nacions*. Ha volgut convertir en nació única tot allò que abasten les seves fronteres. Ha volgut expressar-se com a Estat-Nació total. Però no hi ha reeixit.

PER PARLAR-NE EN GRUP

Recordem que és recomanable seguir el curs de "Coneixement del món català" en grup. Sobretot els temes sobre nacionalisme. Els grups ideals són de 3 a 10 persones. Podeu, per exemple:

1. Buscar exemples que tenen un origen ètnico-lingüístic.
2. Buscar exemples de nacions "petites" en territori.
3. Buscar exemples de nacions "petites" en població.
4. Llegir i comentar la definició d'Ètnia a la GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA.
5. Intentar una definició de nació pel vostre compte.

No hi havia arbres fruiters a l'abast de la mà a cada dues passes perquè sinó ja hauríem descobert, definitivament, el país de la Xauxa la terra de la Cucanya himalaienca; però només hi mancava això. Aquell bosc dels voltants del monestir, per on passava el camí que ens dirigia vers Pheriche, i al final de la nostra marxa, semblava un paisatge d'un altre món. A tot el llarg del nostre recorregut fins ací havíem travessat collades altíssimes que devallaven vers valls esplendoroses de boscs denses i fosques, tan tancades que gairebé feien por, on la plenitud dels arbres i lianes impedié de veure el cel. Les vessants d'aquells camins eren tan vertiginoses, i el bosc tan dens que era pràcticament impossible d'allunyar-se'n més enllà del límits. Però aquest bosc era diferent: la sinuosa suavitat del terreny que devallava de la carena del monestir per anar a trobar el riu, uns dos quilòmetres més al nord, era encatificada amb una vegetació tan harmònica i acollidora, que m'atrevia a dir que li donava una dimensió molt més humana. Senzillament: s'hi estava bé! Hom s'hi sentia a gust -sense haver-s'ho de pensar massa-, i tenia la tendència de aseure's damunt de qualsevol tronc ajagut per contemplar com el temps s'aturava i aquells instants esdevenien una eternitat de sensacions agradables. Sabia greu d'haver de continuar caminant, de deixar enrera tot aquell univers, únic i diferent dels anteriors i radicalment diferent del que ens trobaríem després de caminar només vuit o deu quilòmetres més amunt. Ara, la temperatura era agradable, el camí era ple de gespa i les diverses veus dels ocells posaven música al nostre passeig enmig dels cedres, al costat del rierol que anava fent la seva sense massa pretensions.

Més endavant la fresca de l'alçària i l'aspror dels viaranyys molt més estrets i més estimbats, enmig d'una muntanya tota nua d'arbres i plena de grisos i marrons, ens farà se tir més sols i desemparats. "Aquell món no està fet per als homes; allí, a dalt de tot, només hi viuen els déus", diuen els xerpes. I nosaltres què dimonis hi anàvem a fer allà dalt? S'hi estava tan bé en aquest bosc! Podríem plantar-hi unes quantes tendes i fer-hi una estada un temps: viure-hi feliços. No, nosaltres anàvem a sofrir, a caminar, a passejar per les altures, a conquerir gegants inaccessibles per rutes més difícils encara. On anàvem doncs, nosaltres? D'on sortia la força que ens feia sortir de casa, que ens allunyava del nostre món -tan còmode i agradablement protector-, i que ens atriea vers els cims plens de fred, de glaç i de vent, on aparentment no ens espera cap tresor, ni comporta cap guany material l'abordar-los? Era una malaltia, aquella dèria nostra, enmig de perills i de privacions extremes, a través de llocs cada vegada més difícils i incòmodes? Qui ho sap! Nosaltres només sabem, que en aquells prats ubèrrims de verdor i de vida, potser no ens hi esperaven gaires hores de pau i que, a la llarga, la nostra força, la nostra cohesió, s'afebliria i s'aniria fonent amb la suau abaltidora sensació que ens envoltava...

Tothom somnia en el paradís, com essent una cosa deliciosament bella, suau, dolça i fàcil: la comoditat del nostre món al màxim, els racons de la naturalesa més agradables i acollidors, la vida en una Xauxa continua. Però, ben mirat -i si hem de ser sincers-, no és en el nostre interior on trobem el vertader paradís, la vertadera felicitat? I aquesta felicitat, no és el fruit dels més difícils moments de lluita en els quals hem aconseguit de superar les condicions més dures i rebels de la nostra muntanya, de la nostra pròpia existència, dels difícils desplots del nostre egoïsme, per retrovar-nos a la fi, amb el company amic, en un cim que esdevindrà la conquesta de nosaltres mateixos?

"Com deu ser el paradís", dius? Ni nosaltres, ni ningú, difícilment ho podrà explicar; però aquest llarg camí que hem encertat potser està fet de petits instants que ens hi acosten, i que no s'acaben mai: la nostra Ítaca encara és llunyana i, com bé sabem "cal que el camí sigui llarg..."...sense ella no hauríem sortit". Els cims no són res més que el resultat, la història i la vivència dels llargs camins que hi menen, cadascun dels quals pot guardar, amagat, el seu propi paradís.